

VITEX

TALENDE BOGTRYK

BRUGERVEJLEDNING

Introduktion

Idé

Ideen bag ViTex er at man på en let måde skal kunne få læst papirtekst højt. I ViTex foregår det ved at hele siden scannes hvorefter teksten på papiret kan blive læst højt. Den bagvedliggende præcise genkendelse (OCR) og visning på skærmen som et billede, gør at man let kan læse enten hele teksten eller enkelte ord efter behov.

Baggrund

I dokumenthåndteringsprogrammer, beregnet til papirløse kontorer, indscannes de enkelte dokumenter og gemmes i digital form som et billede og helt eller delvist genkendt tekst, så det kan hentes frem senere. ViTex gør i princippet det samme, bortset fra at hele teksten som hovedregel altid vil være genkendt, og at man i ViTex har integreret højtlesning samt bogformatet, så man kan have en hel bog gemt under et navn.

Første opstart af ViTex

Når man starter ViTex første gang vises der et tomt dokument. For at komme i gang skal man have hentet et billede ind i ViTex, enten fra en scanner eller fra en billedfil på harddisken.

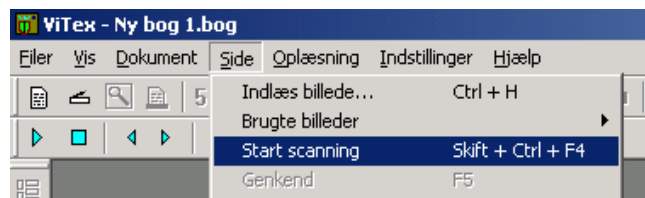
Scan en tekst

Læg papiret i scanneren og start scanningen.

Papiret skal ligge med billedet nedad på glaspladen. Det betyder ikke noget hvordan papiret er drejet, så længe det ligger næsten parallelt med en af kanterne. ViTex retter selv op på billedet og roterer det, hvis det vender på hovedet eller på siden. Scanneren sørger automatisk for at scanne i størst muligt areal (normalt A4).

Der er tre måder at starte scanningen på:

- Vælg menupunktet Start Scanning:

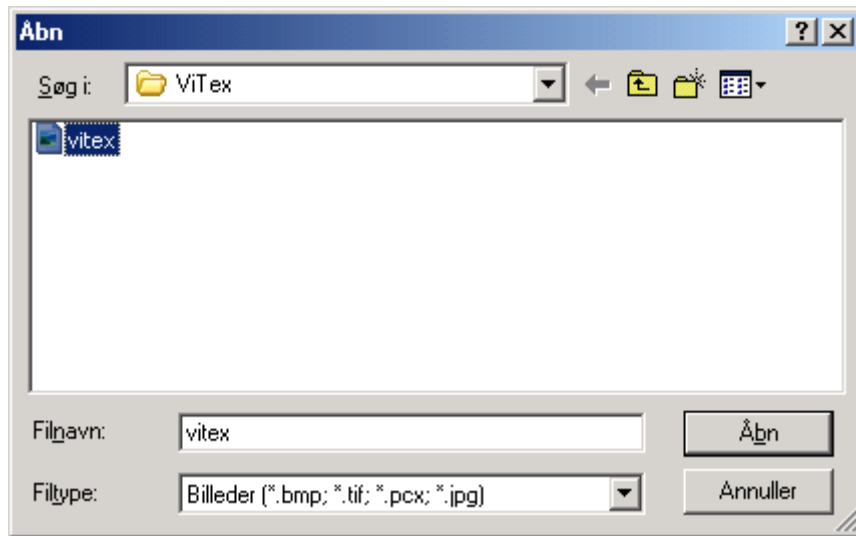
- Brug genvejstasten: [Skift Ctrl F4]
- Brug scanner ikonen i værktøjslinien:

Uanset hvilken metode man bruger sker der det samme, nemlig at scanningen starter. Billedet bliver som standard scannet i gråtoner og i 300 dpi (almindelig grafisk opløsning til genkendelse af tekst).

Så snart scanningen er afsluttet vises billedet af det scannede på skærmen, og genkendelsen udføres automatisk i baggrunden. Når genkendelsen (også kaldet OCR) er afsluttet, begynder ViTex at læse teksten højt fra starten af siden. Det ord, der bliver læst højt, bliver markeret i billedet med en blå ramme.

Hent et billede fra harddisken

Hvis man endnu ikke har koblet en scanner til computeren, kan man hente et billede fra harddisken. Billeder hentes ind gennem ”Indlæs Billede” dialogboksen, som kan åbnes gennem Side menuen eller ved at trykke [Ctrl H].

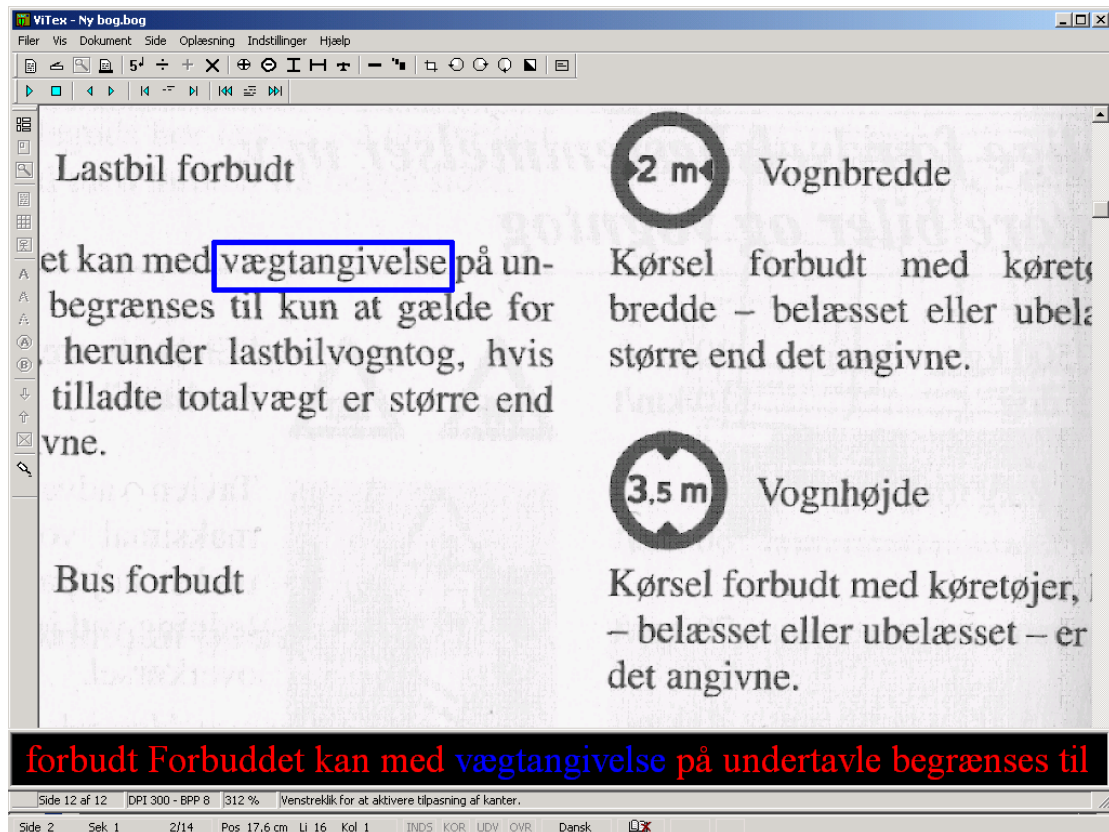
Man kan åbne billeder af typerne bmp, tif, pcx og jpg.

Så snart billedet er indlæst genkendes det og oplæsningen starter, præcis som hvis det kom fra en scanner.

ViTex – talende bogtryk

Hvad man ser på skærmen

Når scanneren er færdig bliver billedet automatisk genkendt i ViTex. Billedet bliver vist som det ser ud originalt i det trykte materiale, og den genkendte tekst vises i Tekstpanelet. Oplæsningen starter så snart genkendelsen er færdig.

Man ser i Tekstpanelet, at det ord der læses højt bliver markeret og i billedet bliver det samme ord også markeret. På den måde kan man følge med i den originale trykte tekst mens der læses højt. Tekstpanelet bruges til at vise teksten i en anden skrifttype, størrelse eller farve end den var trykt i.

Genveje

Man har nu brug for følgende nyttige funktioner:

Funktion	Genvej	Mus og Ikon
Stop talen	Ctrl L	
Start talen	Ctrl L	
Læs et enkelt ord	Tab*	Dobbeltklik på ordet i billedet
Forstør billedet	Page Up	Rullehjul på musen
Formindsk billedet	Page Down	Rullehjul på musen

* Tab flytter til næste ord og det læses højt Shift Tab flytter til forrige ord.

Tekstpanelet

Tekstpanelet viser den genkendte tekst. Det markerede ord på billedet er også markeret i tekstpanelet. Tekstpanelet følger den tekst der bliver læst højt.

forbudt Forbuddet kan med vægtangivelse på undertavle begrænses til

Man kan flytte og justere størrelsen på tekstpanelet efter behov.

Brug almindelig træk og slip metoden med musen for at flytte panelet til et andet sted på skærmen.

Træk i hjørnerne eller kanterne for at justere størrelsen.

Skrifttypen og farverne justeres gennem dialogboksen ”Farve opsætning” (fra Indstillinger menuen eller ved tryk på F8).

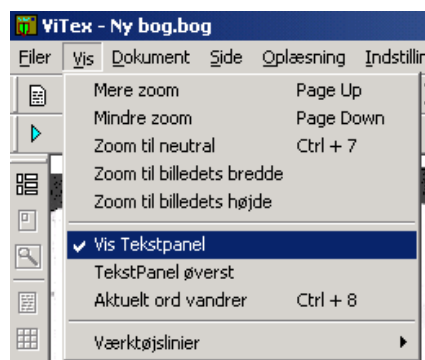
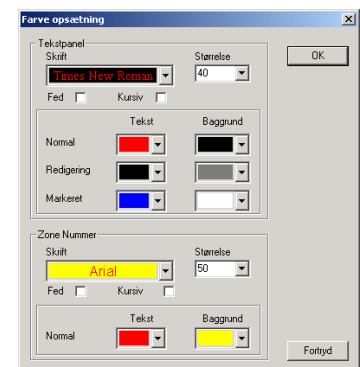
Normal: farverne der generelt benyttes i tekstpanelet.

Redigering: Farven for det ord eller tegn der redigeres.

Markeret: Farven for det markerede ord når oplæsningen er i gang.

Zone nummer: Farven og skrifttypen for zonennummeret og baggrundsfarven i boblen hvori nummeret står anført.

Man kan undgå visning af tekstpanelet ved at fravælge det i menuen Vis -> Vis tekstpanel:

Tekstpanelet

Avanceret brug af tekstpanel

Når man skifter til et andet program f.eks. Word kan man vælge stadig at kunne se tekstpanelet fra ViTeX. Dette vælges også i Vis menuen ved funktionen ”Tekstpanel øverst”. Dette giver dog kun mening hvis man samtidig har valgt en genvej til at starte og stoppe oplæsningen mens man arbejder i et andet program. Se menuen Indstillinger under Genveje. Man skal her naturligvis vælge en genvej, der ikke allerede er i brug i det program man vil bruge den fra. Genvejen [Ctrl L] er ikke i konflikt med Microsoft Word. I andre programmer må man eventuelt prøve sig frem for at finde en tastaturgenvej der ikke allerede er i brug.

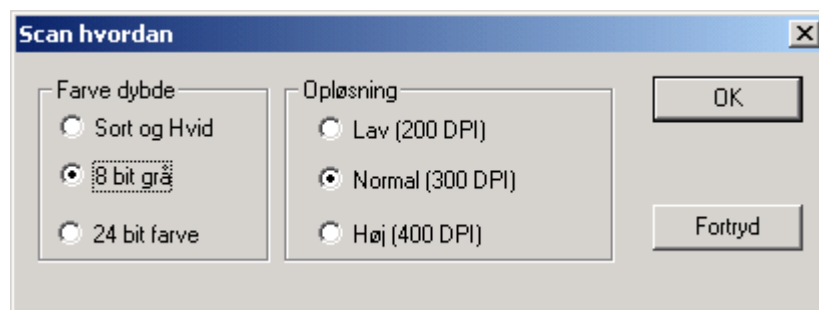
Scanner indstilling

Vælg farve og opløsning på scanningen

Inden man scanner bør man indstille scanningen i samme farve som papiret er trykt i. Man kan vælge mellem tre indstillinger:

Sort/hvid, Gråtone eller Farve.

Åbn dialogboksen fra menuen Indstillinger -> Scanning... eller tryk på F4 tasten.

Det man skal være opmærksom på er at billederne, der scannes ind (A4), fylder meget mere i farver end i gråtoner. Det tager derfor længere tid at overføre til computeren fra scanneren. Det vil også fylde mere på harddisken.

Scanner indstilling

Følgende tabel viser en oversigt over hvor meget en scanning fylder afhængig af hvordan scanningen er indstillet (uden komprimering af billedet):

Farve	Opløsning (dpi)	Størrelse MB (ca.)
Sort/hvid (1 bit)	200	0,5
Gråtone (8 bit)	200	3,9
Farve (24bit)	200	11,6
Sort/hvid (1 bit)	300	1
Gråtone (8 bit)	300	8,7
Farve (24bit)	300	26,1
Sort/hvid (1 bit)	400	1,9
Gråtone (8 bit)	400	15,5
Farve (24bit)	400	46,4

Genkendelsens kvalitet er ikke nødvendigvis bedre jo højere opløsning man bruger, men det er bedre at benytte den farve som det originale materiale er trykt i. Hvis papiret er i farver bør man mindst scanne i gråtoner for det bedste resultat.

Oplæsning af teksten

Metoder til oplæsning

Der findes tre måder at læse tekst på i ViTeX.

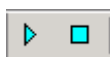
Den første får man serveret automatisk når scanningen er færdig. Det er læsning af teksten fra starten og frem gennem teksten.

Stopper man oplæsningen virker det som en slags pausefunktion, for man kan starte oplæsningen igen ved at trykke på Ctrl L. Pausefunktionen tager automatik højde for at man med stor sandsynlighed er stoppet midt i en sætning, idet den som standard starter forfra i sætningen.

Har man stoppet oplæsningen kan man bruge Tabulator tasten til at læse et enkelt ord frem og Shift Tabulator til at gå baglæns i sætningen.

Dobbeltklikker man på et ord bliver det markeret og læst højt samtidig.

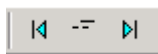
I værktøjslinien er der en række læse ikoner som har følgende funktioner:

Starter og stopper oplæsningen.

Læser forrige og næste ord.

Læser forrige, aktuelle eller næste sætning.

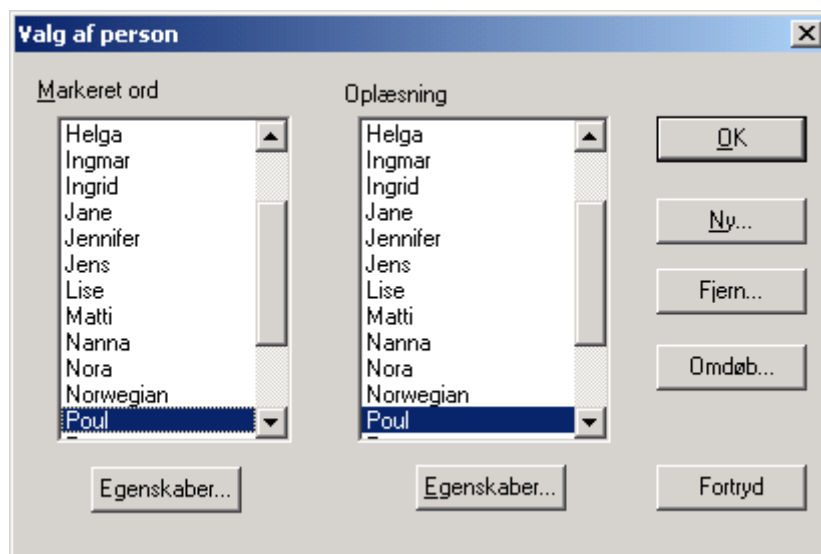

Læser forrige, aktuelle eller næste afsnit.

Oplæsning

Valg af oplæser

Der er to oplæsere i ViTex. Den ene er den, der bruges til enkeltord, når man dobbeltklikker, eller bruger Tabulator tasten, og den anden er den almindelige tekstoplæser.

Oplæsningen kan tilpasses ved at trykke på Egenskaber knappen. Se kapitel 3 for yderligere information om indstilling af talen.

Visning af billedet

Billedets størrelse på skærmen

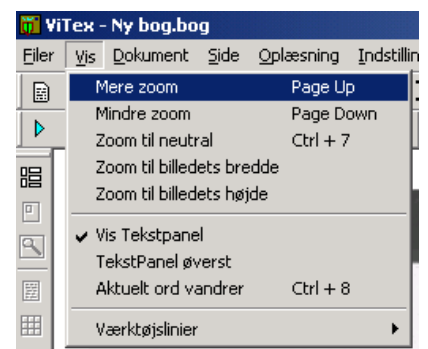
Billedet der vises i ViTex ser ud på samme måde som det originale. Man kan zoome ind og ud på billedet på følgende måder:

Med rullehjulet på musen. Man zoomer ind eller ud omkring det sted man peger med musen.

Med Page Up eller Page Down tasterne. Zoom sker med den aktive ramme eller det aktive ord i centrum.

Zoomfaktor kan vælges fra menuen Vis eller via ikonerne.

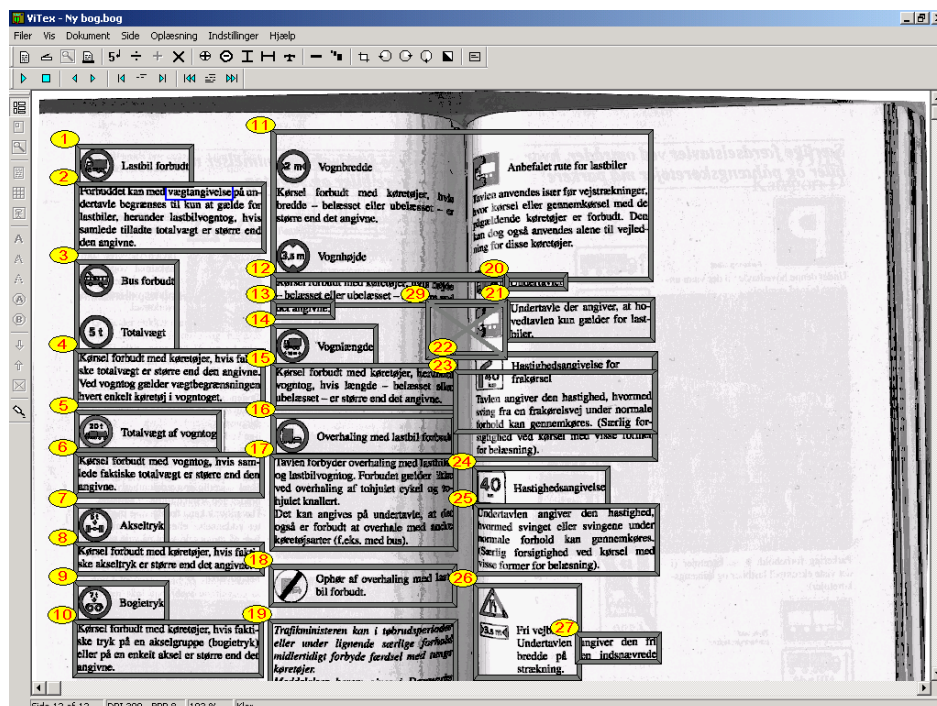
- Mere zoom: - zoom ind.
- Mindre zoom: - zoom ud.
- Zoom til højde: - hele højden er synlig.
- Zoom til bredde: - hele bredden er synlig.
- Zoom til neutral: - 100% zoom
- Vis aktuel linie: - forstørrelser billedet så meget så den aktuelle linie vises så stor som muligt på skærmen.
- Den sidste zoomfunktion, der ligger i ViTex, er den, der sørger for automatisk forstørrelse, mens der læses højt. Funktionen Automatisk zoom til linie , sørger for at billedet konstant viser den linie, hvori oplæsningen er i gang.

Zoner

Når et billede er blevet tekstgenkendt i ViTeX oprettes zoner med tekst og billede indhold på siden. Disse zoner oprettes automatisk og oftest skal man ikke tænke på dem, men med komplicerede dokumenter kan det blive nødvendigt selv at ændre på zonerne. Det gælder specielt, hvis man har scannet en del af en avis ind, hvor man kun er interesseret i én artikel på siden.

Zonerne kan blive vist ved at man klikker på ikonen Vis alle zoner, . Tekstzoner vises som en simpel ramme, og billedzoner vises som en ramme med et kryds i rammen. Zonerne har alle et nummer i øverste venstre hjørne, der angiver hvilken plads, rammen har i den rækkefølge, der bruges, når siden læses højt.

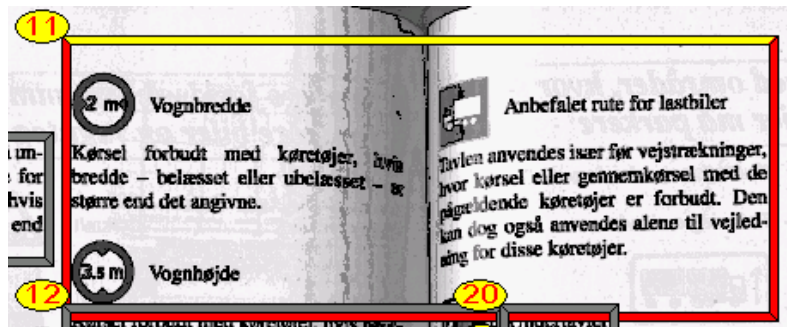

Der er flere måder at arbejde med zonerne på, men man bruger mest musen til formålet.

Zoner

Når alle zoner er vist, kan man klikke på en, man vil ændre, og herved skifter rammen omkring den zone, man har valgt, til farven rød. Alle de andre zoner er stadig synlige.

Når man har valgt en zone kan man skifte til redigeringsstilstand ved at klikke en gang indenfor zonens rammer. Herved skifter man til redigeringsstilstand, og det vises ved at den rammekant som musen står nærmest ved skifter farve til gul, og musen skifter symbol til en dobbeltpil med en streg for enden.

Dette viser, at hvis man holder musens venstre knap nede, mens man trækker i musen op, ned eller sideværts så flytter man på rammekanten, der er gul.

Flytter man musen tættere på en af de andre kanter skifter den gule farve over til den nærmeste kant, som så er den man kan justere på.

Med højreklik skifter man mellem de mulige værktøjer:

- Flytte på kanten af en ramme
- Del rammen vandret
- Del rammen lodret

Flyttes musen udenfor rammen skifter musens funktion automatisk tilbage til den normale.

Zoner

Slette zone

Den valgte ramme (vist med rød rammekant) kan slettes ved at trykke på Del tasten eller højreklikke på den og vælge ”Fjern zonen” fra menuen.

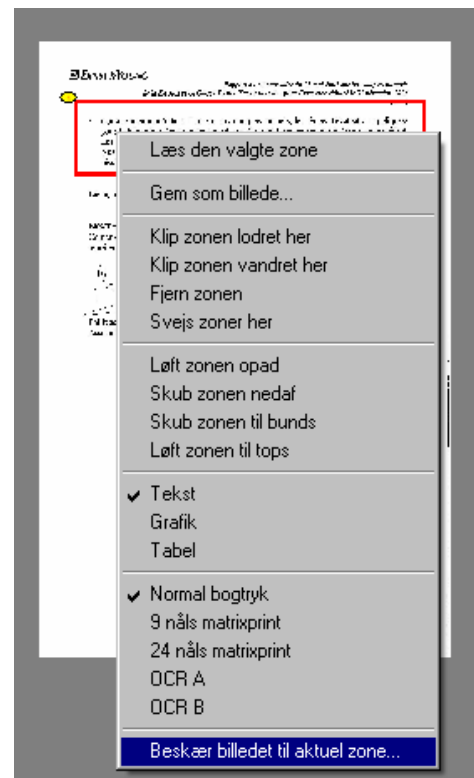
Opret ny zone

Hvis man vil oprette en ny zone, tegnes den med musen efter værktøjet Tegn zone er valgt, . En zone der tegnes ind manuelt får altid egenskaben ”Tekst”, men denne egenskab kan ændres enten ved at højreklikke på zonen og vælge zoneegenskaben i listen, eller ved brug af værktøjsikonerne.

Beskær til zone

Vælger man en zone kan man beskære billedet (siden) til kun at indeholde denne zone.

Dette kan gøres ved at højreklikke i zonen og vælge nederste menupunkt ”Beskær billede til aktuel zone”, eller benytte ikonen:

Zoner

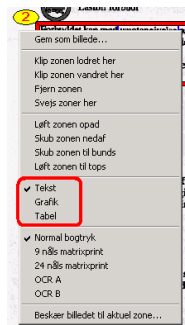
Zoneegenskaber

En zone kan være en af tre typer: Tekst, Tabel eller Grafik (Billede)

Selvom den automatiske genkendelse af en side oftest vil være tilfredsstillende, kan man komme ud for, at man må justere eller lave zonerne helt om. Man kan vælge hvilken type en zone skal sættes til, idet man enten kan højreklikke på en zone og vælge mellem de tre typer i menuen, der kommer frem, eller bruge værktøjsikonerne.

Højreklikmenuen og værktøjsikonerne ser sådan ud:

Tekst
Tabel
Grafik (Billede)

Hvis en zone har fået egenskaben Tekst eller Tabel kan man også vælge hvilken type tekst der står i zonen. Almindeligvis vælger man her ”Normal bogtryk”, medmindre der er tale om udskrifter i en af følgende typer:

Matrix udskrifter (9 eller 24 nåle)

OCR A eller B (specielle skrifttyper beregnet til maskintekstgenkendelse)

Værktøjsikonerne til dette formål er vist med bogstavet A i forskellige udformninger:

Normal bogtryk
Matrix 24 nåle
Matrix 9 nåle
OCR A
OCR B

Mere om oplæsning

Valg af oplæser

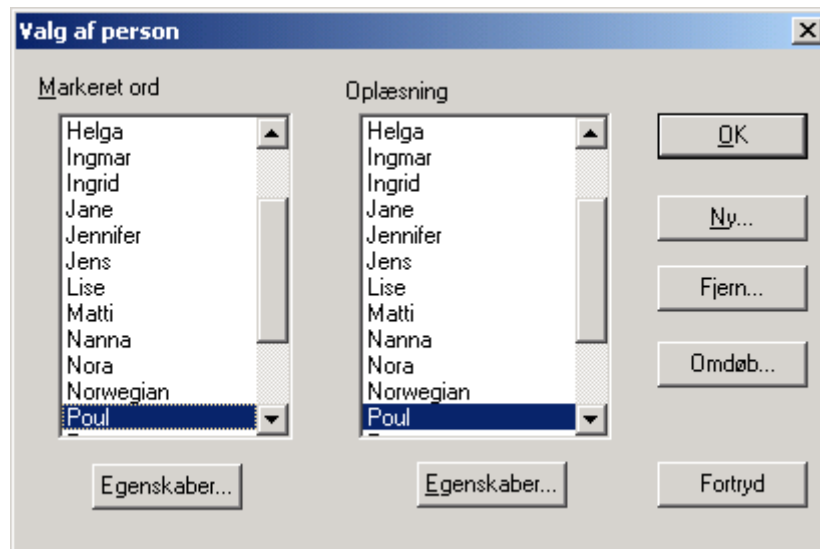
De stemmer der kan læse højt i ViTex afhænger af hvilke stemmer man har købt. På dansk har man mulighed for stemmerne Poul, Nanna, Carsten og Benedicte.

Vælger man ”Valg af oplæser” fra Indstillinger menuen (eller trykker F2)

åbnes en dialogboks, hvor man kan vælge mellem de oplæsere, der er oprettet.

ViTex opretter selv oplæsere med samme navn som de stemmer (talesynteser) der findes på computeren.

I eksemplet ovenfor er alle sprog i listerne, normalt findes kun oplæserne Poul, Nanna, Jens og Lise.

Mere om oplæsning

Ideen med Oplæsere er at man kan have flere forskellige indstillinger af samme talesyntese, hvor man bruger forskellige navne til de forskellige formål. Man kunne for eksempel have en med navnet Jens (hvor det er talesyntesen Poul der bruges) der læser i normalt tempo, og en anden Jens-lyn der også bruger Poul, men som læser i højt tempo.

I listen til venstre vælges den oplæser der skal bruges når man læser enkeltord højt.

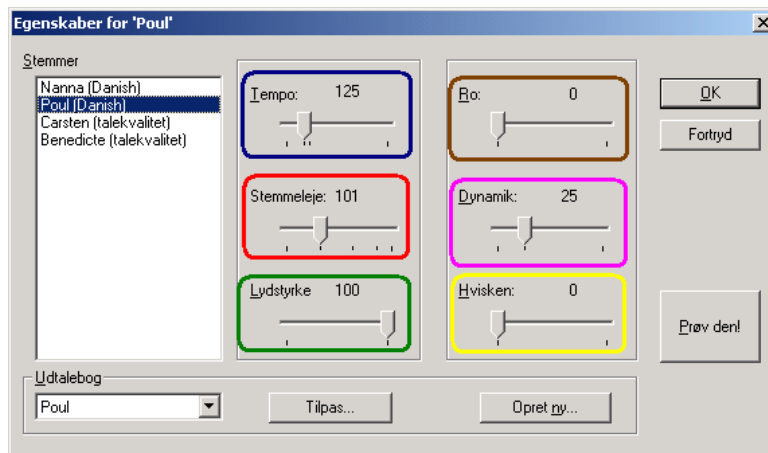
I listen til højre vælges den oplæser der skal bruges når man ikke læser enkeltord, f.eks. sætninger eller hele teksten fra starten af siden.

Til hver oplæser kan indstilles hvilken talesyntese der skal bruges og hvordan den er justeret med hensyn til f.eks. læsetempo. Vælg knappen Egenskaber for at åbne dialogboksen Egenskaber for den oplæser, som er markeret i listen ovenfor.

Mere om oplæsning

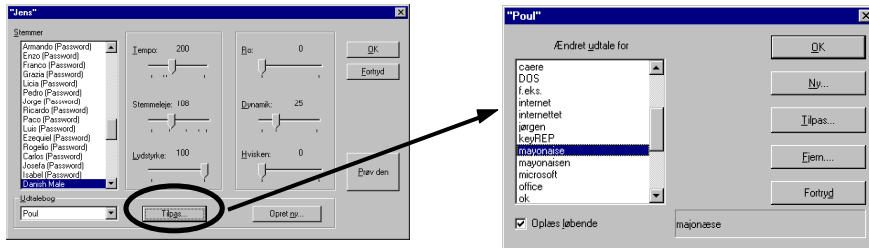
Egenskaber for en oplæser

En stemme kan indstilles på mange måder. Her er en oversigt over de forskellige muligheder for en stemme, men det er lettest at afprøve ændringerne hver for sig, idet man trykker på ”Prøv den” så snart man har lavet en ændring.

- Tempo Indstiller talehastigheden.
- Stemmeleje Indstiller stemmehøjden.
- Lydstyrke Indstiller volumen på talen.
- Ro Indstiller hvor lang pause, der skal være mellem ordene, der læses. Giver præcis markering af ord og tydeligere udtale af enkeltord.
- Dynamik Indstiller dynamik under oplæsning af sætninger.
- Hvisken Indstiller hvor meget luft-lyd stemmen skal have.

Tilpas person - Udtalebogen

Udtalebogen

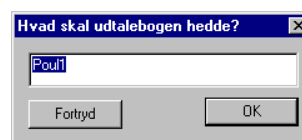
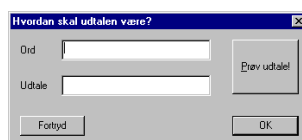
ViTex giver mulighed for at man kan tilpasse ord, som talesyntesen udtaler forkert, så de bliver udtalt korrekt.

Man kan nederst til venstre se hvilken udtalebog der er aktiv for den valgte person i listen ovenfor.

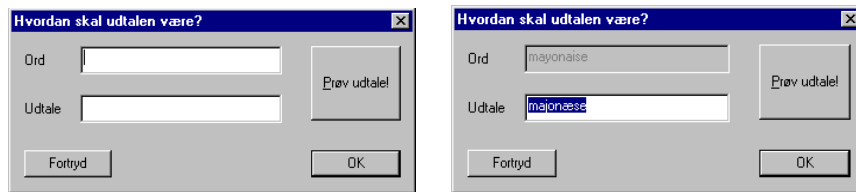
Hvis man vil rette i ordbogen eller se indholdet, skal man vælge knappen ”Tilpas...”.

Herved vises dialogboksen til højre.

I listen kan man se de ord, der er tilpasset. Oplæs løbende betyder, at ViTex automatisk læser det korrigerede ord højt, når et ord vælges i listen. Vil man tilpasse udtalen for et ord i listen trykker man på ”Tilpas...” knappen. Man kan naturligvis også slette et ord fra listen med ”Fjern...” knappen eller oprette et nyt med ”Ny...” knappen.

Tilpas person - Udtalebogen

Udtalebogen - redigering

Nye udtaler oprettes ved at skrive det originale ord i det øverste felt ”Ord” og skrive rettelsen for ordet i det nederste felt ”Udtale”.

I mange tilfælde er der tale om at et ord skal deles korrekt op i orddele for at talen kan håndtere ordet korrekt. Dette gøres let ved at tilføje et mellemrum eller en bindestreg i ordet.

I andre tilfælde, hvor talen udtaler et ord helt forkert, vil det letteste være at stave ordet forkert, men alligevel som det udtales.

Eksempel:

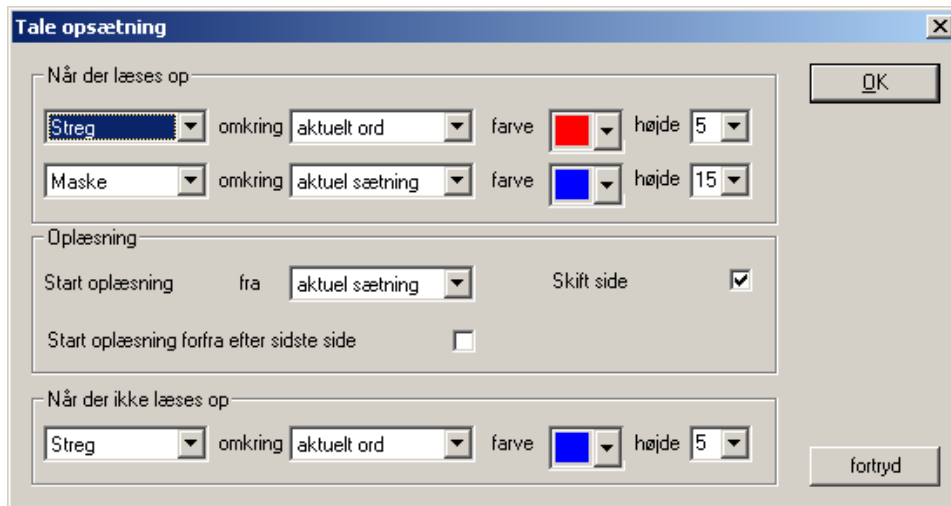
Poul udtaler som standard ordet ”mayonaise” som ”majoneise”. Dette er rettet i udtalebogen ved at skrive det som ”majonæse”.

Man kan desuden benytte den lydskrift som talesyntesen eventuelt tilbyder.

I udtalebogen kan man se at flere ord er rettet ved brug af den særlige lydskrift, som talesyntesen forstår. Med lydmalende ord er det ofte nødvendigt med lydskrift for at få den rigtige udtale (se f.eks. hmm). Lydskriften skal ikke forveksles med ”rigtig” lydskrift som man ser i for eksempel ordbøger.

Tekstoplæsning

Åbner man dialogboksen ”Tale opsætning” fra funktionen ”Oplæsning...” i Indstillinger menuen eller ved at trykke på F3 tasten, kan man indstille forskellige egenskaber for oplæsningen.

Der er to typer markeringer i billedet, som man kan aktivere her.

Den første gruppe i dialogboksen ”Når der læses op” giver mulighed for at aktivere to mulige rammer omkring teksten, der læses højt.

Som standard er det indstillet til at der vises en rød stregramme omkring det ord, der læses højt, og en tykkere blå ramme omkring det afsnit, hvori ordet står. Man kan frit kombinere forskellige rammetyper.

Når oplæsningen er stoppet afgør indstillingen under ”Oplæsning” hvorfra oplæsningen skal starte. Som standard er denne indstilling sat til at starte forfra i sætningen hvori ordet indgår. De andre muligheder er oplæsning fra det markerede ord, forfra i afsnittet samt forfra på den aktuelle linie.

Sluttelig kan man vælge hvordan og med hvilken farve, der skal markeres i billedet, når oplæsningen er stoppet.

VITEX

TALLENDE BOGTRYK

**produceres af
ScanDis A/S**

ScanDis A/S

www.scandis.dk

Telefon: +45 – 96 27 02 20

Fax: +45 - 97 16 20 77

Email: info@scandis.dk